

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 377.011.3–057.875:37.013.42

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18153643>

Індивідуальна освітня траєкторія як чинник підвищення академічної мотивації та самостійності здобувачів фахової передвищої освіти

Косенко Валентина Миколаївна,

кандидат медичних наук, викладач стоматологічних дисциплін,
Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-4486-8317>

Хватова Ольга Олександрівна,

асистент кафедри медсестринства, Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради, м. Житомир, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5388-3121>

Прийнято: 23.12.2025 | Опубліковано: 05.01.2026

***Анотація:** У статті досліджено індивідуальну освітню траєкторію (далі – ІОТ) як важливий педагогічний інструмент підвищення академічної мотивації та розвитку навчальної самостійності здобувачів фахової передвищої освіти (кваліфікація «Технік зубний»). Висвітлено теоретико-методологічні засади проєктування та впровадження індивідуальних освітніх траєкторій у межах сучасних підходів до професійної підготовки, зокрема компетентнісного, особистісно зорієнтованого та діяльнісного. Наголошено, що впровадження ІОТ забезпечує врахування індивідуальних освітніх потреб, темпу засвоєння матеріалу, рівня попередньої підготовки та професійних інтересів здобувачів, що значно підвищує адаптивність і гнучкість освітнього процесу. У роботі*

проаналізовано потенціал персоналізованих освітніх маршрутів як механізму формування навчальної автономії, відповідальності за результати навчання та внутрішньої мотивації до професійного зростання. Показано, що ІОТ сприяють розвитку рефлексивних умінь, здатності до визначення навчальних цілей, планування, моніторингу та корекції власної пізнавальної діяльності, що є визначальним для успішного опанування складних практичних компетентностей у сфері медичної галузі. Окремий акцент зроблено на аналізі впливу індивідуалізованих підходів на якість формування професійних компетентностей майбутніх зубних техніків. Зазначено, що конструювання ІОТ дозволяє підсилити практикоорієнтованість навчання, забезпечити варіативність і профілізацію освітнього змісту, а також створити умови для більш точного узгодження навчальних завдань із реальними потребами стоматологічної галузі та очікуваннями ринку праці. На основі отриманих результатів обґрунтовано, що використання ІОТ у процесі фахової передвищої освіти істотно підвищує ефективність освітнього середовища, оптимізує формування професійно значущих компетентностей та активізує суб'єктну позицію здобувачів. Це забезпечує більш високу якість професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності 221 Стоматологія і сприяє їхній готовності до саморозвитку, професійної мобільності та безперервного навчання упродовж життя.

Ключові слова: *ІОТ, індивідуальна освітня стратегія, мотиваційні чинники, персоналізоване навчання, суб'єктність здобувачів освіти, саморегуляція навчальної діяльності, компетентнісний підхід.*

Individual educational trajectory as a factor in increasing academic motivation and independence of students in higher professional education

Valentyna Kosenko,

Candidate of Medical Sciences, Lecturer of Dental Disciplines, Zhytomyr Medical Institute of Zhytomyr Regional Council, Zhytomyr, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-4486-8317>

Olha Khvatova,

Assistant Lecturer, Department of Nursing, Zhytomyr Medical Institute of Zhytomyr Regional Council, Zhytomyr, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5388-3121>

Abstract: *The article examines individual educational trajectories (hereinafter referred to as IET) as an important pedagogical tool for increasing academic motivation and developing independent learning among students pursuing higher vocational education (dental technician qualification). The theoretical and methodological foundations of designing and implementing individual educational trajectories within the framework of modern approaches to professional training, in particular competence-based, personality-oriented, and activity-based approaches, are highlighted. It is emphasized that the implementation of IOT ensures that individual educational needs, the pace of learning, the level of prior training, and the professional interests of students are taken into account, which significantly increases the adaptability and flexibility of the educational process. The paper analyzes the potential of personalized educational paths as a mechanism for forming learning autonomy, responsibility for learning outcomes, and internal motivation for professional growth. It is shown that IoT contributes to the development of reflective skills, the ability to set learning goals, plan, monitor, and correct one's own cognitive activity, which is crucial for the successful mastery of complex practical competencies in the medical field. Particular emphasis is placed on*

analyzing the impact of individualized approaches on the quality of professional competence formation in future dental technicians. It is noted that the design of IoT allows for strengthening the practical orientation of training, ensuring the variability and profiling of educational content, as well as creating conditions for more accurate alignment of educational tasks with the real needs of the dental industry and the expectations of the labor market. Based on the results obtained, it is justified that the use of IoT in the process of pre-higher professional education significantly increases the effectiveness of the educational environment, optimizes the formation of professionally significant competencies, and activates the subjective position of applicants. This ensures a higher quality of professional training for future specialists in the specialty of 221 Dentistry and contributes to their readiness for self-development, professional mobility, and lifelong learning.

Keywords: *IET, individual educational strategy, motivational factors, personalized learning, subjectivity of learners, self-regulation of learning activities, competency-based approach.*

Постановка проблеми. Сучасна система фахової передвищої освіти функціонує в умовах інтенсивних соціально-економічних змін, що зумовлюють необхідність підготовки конкурентоспроможних, професійно мобільних фахівців, орієнтованих на безперервний розвиток і адаптацію до динамічних вимог ринку праці. Водночас у практиці підготовки здобувачів освіти зберігається проблема недостатньої сформованості академічної мотивації та навчальної автономії, що виявляється у фрагментарному характері освітньої активності, обмеженій здатності до стратегічного планування, недостатньо розвинених уміннях саморегуляції та низькому рівні відповідальності за результати власного навчання. Особливої актуальності ці виклики набувають у підготовці майбутніх фахівців стоматологічного профілю, де традиційні, переважно уніфіковані моделі організації освітнього процесу не повністю враховують індивідуальні освітні

потреби, здібності та темп опанування навчального матеріалу. Така невідповідність між особистісними характеристиками здобувачів і стандартизованими формами навчання зумовлює зниження навчальної мотивації, переважання репродуктивного засвоєння знань і обмежує розвиток самостійності в освітній діяльності.

У цих умовах особливої значущості набуває впровадження ІОТ як інструменту персоніфікації навчання, що здатний оптимізувати освітній процес шляхом забезпечення суб'єктності здобувачів, підвищення їхньої внутрішньої мотивації та формування навичок самостійної роботи. Проте сучасні дослідження у сфері фахової передвищої освіти свідчать про недостатню теоретичну й методичну опрацьованість проблем формування індивідуальних освітніх траєкторій, зокрема в аспекті їхнього впливу на мотиваційну сферу здобувачів та оцінювання ефективності в розвитку навчальної автономії. Це зумовлює потребу в ґрунтовному науковому аналізі індивідуальної освітньої траєкторії як чинника посилення академічної мотивації й самостійності здобувачів фахової передвищої освіти, а також в обґрунтуванні педагогічних умов, що забезпечують результативність її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність підвищення академічної мотивації та розвитку навчальної самостійності здобувачів фахової передвищої освіти в умовах формування індивідуальної освітньої траєкторії є предметом наукової уваги багатьох вітчизняних дослідників. Зокрема, О. Монастирська зазначає необхідність оновлення змістових, організаційних і методологічних засад підготовки майбутніх фахівців, зокрема формування здатності проєктувати індивідуальні освітні траєкторії, а також підкреслює роль активізації студентського потенціалу через участь у діяльності наукових товариств для розвитку лідерських компетентностей і підвищення якості освітнього процесу [1].

Науковці М. Кирилів, І. Бекус та І. Криницька підкреслюють, що в умовах сучасних викликів (розширення обсягів самостійної роботи, пандемія COVID-19 та воєнний стан) саме внутрішня академічна мотивація визначає результативність навчання здобувачів медичної фахової передвищої та вищої освіти, сприяючи формуванню ефективних стратегій та активності в навчальній діяльності [2]. Дослідники В. Кремень, В. Луговий та П. Саух зазначають, що оновлення змісту освіти та інтеграція науки, які становлять основу інноваційного освітнього середовища, створюють умови для підвищення академічної мотивації та самостійності здобувачів, тоді як індивідуальна освітня траєкторія є провідним інструментом розвитку їхнього інтелектуального потенціалу й адаптації до сучасних компетентнісних вимог [3]

Стратегічним завданням вищої професійної освіти С. Стрельбицька вважає підготовку магістрів, здатних до саморозвитку й опанування актуальних компетентностей, акцентуючи, що впровадження ІОТ є важливим чинником формування їхньої професійної та особистісної автономії [4].

Науковиця В. Литвин підкреслює, що формування індивідуальної освітньої траєкторії з можливістю самостійного вибору компонентів навчання та визнання результатів неформальної освіти й академічної мобільності сприяє підвищенню академічної мотивації та самоуправління здобувачів [5].

Дослідниця І. Сяська підкреслює, що поєднання індивідуалізації освітнього процесу зі сприятливим навчальним середовищем через впровадження ІОТ сприяє підвищенню академічної мотивації та самостійності здобувачів, розвитку їхніх основних компетентностей і підвищенню ефективності управління освітнім процесом [6].

Отже, аналіз наукових джерел демонструє значущість ІОТ як інструменту підвищення академічної мотивації та розвитку самостійності здобувачів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання наукового інтересу до обраної проблематики, сучасні дослідження не

дають повного уявлення про конкретні механізми формування ІОТ у фаховій передвищій освіті та про вплив психологічних, організаційних і педагогічних чинників на ефективність цього підходу. У цьому контексті важливим є комплексний розгляд ролі ІОТ як засобу персоналізації навчання, що забезпечує цілеспрямовану мотиваційну підтримку та стимулює самостійне опанування професійних компетентностей. Наше дослідження пропонує науково-методичні обґрунтування та практичні рекомендації щодо впровадження ІОТ, що сприяє підвищенню результативності освітнього процесу та оптимізації підготовки майбутніх техніків зубних.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – з'ясувати значення індивідуальної освітньої траєкторії в стимулюванні академічної мотивації та розвитку навчальної самостійності здобувачів фахової передвищої освіти, а також окреслити сукупність педагогічних, організаційних і психологічних передумов її результативної реалізації в освітньому процесі.

Завдання роботи:

- 1) схарактеризувати мотиваційні орієнтири та рівні прояву навчальної самостійності здобувачів фахової передвищої освіти;
- 2) систематизувати чинники, що впливають на становлення академічної мотивації та автономності навчальної діяльності здобувачів коледжів, зокрема медичного профілю;
- 3) визначити практичний потенціал упровадження індивідуальної освітньої траєкторії як інструменту підвищення якості професійної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти у сфері стоматології.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика впровадження ІОТ у системі фахової передвищої освіти залишається актуальною в сучасних педагогічних і психолого-педагогічних дослідженнях. У науковому дискурсі підкреслюється, що персоніфікація освітнього процесу сприяє розвитку навчальної автономії, відповідальності та внутрішньої академічної мотивації здобувачів, що

особливо важливо для спеціальностей із високоточними професійними діями та розвиненими практичними компетентностями. Наукові праці засвідчують, що ІОТ є ефективним механізмом підвищення мобільності, результативності та якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

У нормативно-правовому контексті персоналізоване навчання спирається на положення Закону України «Про освіту», відповідно до яких ІОТ визначається як індивідуально сконструйований шлях реалізації освітнього потенціалу здобувача через варіативність форм організації освітнього процесу, темпів опанування змістом та застосування сучасних педагогічних технологій. Така модель забезпечує підвищення навчальної автономності та формування професійної ідентичності майбутніх фахівців [7].

Водночас Закон України «Про фахову передвищу освіту» [8] конкретизує механізми індивідуалізації освітнього процесу, зокрема запровадження індивідуальних навчальних планів, вибіркового освітніх компонентів, наставницького супроводу та посилення практикоорієнтованого складника. Ці положення набувають особливої значущості для підготовки зубних техніків, де визначальним є поетапний розвиток професійних компетентностей, що передбачають високу точність мануальних навичок і технологічну досконалість.

Додатково значущим є вплив Національної рамки кваліфікацій, яка забезпечує узгодження результатів навчання з потребами ринку праці, уніфікацію галузевих стандартів та підвищення конкурентоспроможності здобувачів освіти [9].

Таким чином, ефективна реалізація індивідуальної освітньої траєкторії у фаховій передвищій освіті формується на основі взаємодії нормативно-правових засад, методологічних принципів та практикоорієнтованих підходів, що створюють умови для розвитку академічної мотивації, навчальної самостійності та професійної компетентності майбутніх техніків зубних.

У сучасній системі освіти коледжів концепція індивідуального освітнього маршруту відіграє провідну роль у формуванні навчальної мотивації та розвитку самостійності здобувачів. Індивідуальний освітній маршрут постає як багатовимірний педагогічний феномен, що охоплює цілеспрямоване проектування, організацію й корекцію освітнього процесу з урахуванням особистісних можливостей, освітніх потреб, когнітивних особливостей, темпу навчання та професійних інтересів майбутніх фахівців. У науковому дискурсі ІОТ визначається як ефективний механізм реалізації принципів суб'єктності, варіативності, персоналізації й компетентнісного підходу, що сприяє зміцненню внутрішньої мотивації, підвищенню рівня навчальної автономії та забезпеченню цілеспрямованого розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти [10, с. 68].

Структурно ІОТ містить такі компоненти: цільовий (визначення короткострокових та довгострокових освітніх і професійних цілей), змістовий (добір навчальних дисциплін, модулів, форм і видів діяльності, а також відповідного навчально-методичного забезпечення), процесуальний (визначення оптимальної логіки, темпоральної послідовності та організації навчальних дій, формування індивідуального навчального плану), а також рефлексивно-оцінювальний компонент (самоконтроль, самооцінка досягнутих результатів, визначення динаміки освітнього поступу та подальша корекція траєкторії). Кожен із цих компонентів виконує функціонально значущу роль: спрямовує когнітивну активність здобувача, підсилює його внутрішню мотиваційну готовність, формує відповідальність за власну освітню діяльність, забезпечує розвиток метакогнітивних умінь і навичок саморегуляції [11, с. 78].

Педагогічний потенціал ІОТ у професійній освіті в галузі стоматології та зуботехніки реалізується через створення умов для індивідуалізації та диференціації освітнього процесу. Це сприяє активному залученню здобувачів у навчальну діяльність і перетворює їх на повноцінних суб'єктів власного

професійного розвитку. Такий підхід сприяє підвищенню академічної наполегливості, формуванню фахових компетентностей, зростанню навчальної автономії, а також формуванню здатності обґрунтовано приймати рішення та відповідати за їхні наслідки.

Наукове обґрунтування теоретичних засад ІОТ, аналіз її структурних компонентів і функціональних характеристик створює основу для розроблення ефективних методик, цифрових інструментів та інформаційно-освітніх технологій, які спрямовані на підвищення академічної мотивації, розвиток самостійності та формування професійної суб'єктності здобувачів фахових коледжів, зокрема медичних. У цьому контексті ІОТ постає не лише як сучасна освітня технологія, а і як стратегічний механізм модернізації освітнього середовища відповідно до вимог компетентнісної парадигми та потреб ринку праці.

У цьому контексті доречно виокремити основні чинники, що визначають рівень академічної мотивації та навчальної самостійності здобувачів фахових коледжів, зокрема медичних. Ідеться про комплексний аналіз психологічних, педагогічних, організаційно-управлінських, соціально-професійних та рефлексивно-оцінювальних компонентів, які зумовлюють формування внутрішньої й зовнішньої мотивації, сприяють розвитку автономності, відповідальності, здатності до саморегуляції та рефлексивності (табл. 1).

Таблиця 1

Основні чинники академічної мотивації та вплив ІОТ на розвиток самостійності здобувачів

Чинники	Основні чинники академічної мотивації	Вплив на самостійність і професійний розвиток
Психологічні	Професійна спрямованість, внутрішня мотивація, навчальні цінності, рівень самодетермінації, самоефективність	Формування автономності, відповідальності за результати навчання, розвиток саморегуляції та рефлексивності

Педагогічні	Практикоорієнтоване навчання, інтеграція теорії й клінічної практики, активні методи навчання	Підвищення навчальної активності, розвиток критичного мислення, здатності до самостійного прийняття рішень
Організаційно-управлінські	Гнучкість освітніх програм, академічна свобода, підтримка з боку адміністрації та викладачів	Посилення відповідальності за власну освітню траєкторію, розвиток навичок планування та самоорганізації
Соціально-професійні	Усвідомлення соціальної значущості професії зубного техника, очікування ринку праці	Зміцнення професійної ідентичності, готовність до безперервного навчання
Рефлексивно-оцінювальні	Зворотний зв'язок, самооцінка досягнень, мотивація до самовдосконалення	Розвиток рефлексивності, здатності до корекції власної освітньої діяльності

Джерело: створено авторами на основі [12, с. 10; 13, с. 58]

Як видно з таблиці 1, основні чинники академічної мотивації взаємопов'язані з різними аспектами освітнього процесу та безпосередньо впливають на розвиток самостійності й професійного становлення майбутніх фахівців. У цьому контексті важливим є дослідження індивідуальних освітніх потреб, провідних навчальних стилів, особливостей когнітивного розвитку та попереднього освітнього досвіду здобувачів, які визначають їхні траєкторії опанування компетентностей і готовність до персоналізованого навчання.

Особливу увагу варто приділити рівню сформованості загальних і фахових компетентностей, оскільки вони визначають ефективність інтеграції здобувача в індивідуальну освітню траєкторію та його здатність до усвідомленого планування навчального прогресу. Подальше обґрунтування механізмів впливу ІОТ на мотиваційну залученість і активність майбутніх спеціалістів передбачає створення умов для самостійного вибору змістових модулів, темпу та форм освітньої

діяльності, доступу до диференційованих завдань, а також підтримку самостійної, проєктної та дослідницької роботи.

Упровадження ІОТ у навчальні плани передбачає гнучке формування структури освітніх програм, що передбачає наявність обов'язкових та вибіркового компонентів навчання. Обов'язкові дисципліни забезпечують базову професійну підготовку, необхідну для виконання практичних завдань, пов'язаних з виготовленням ортопедичних, ортодонтичних, щелепно-лицевих конструкцій. Водночас вибіркові освітні компоненти дозволяють здобувачам формувати індивідуальні траєкторії розвитку, обираючи тематику додаткових навчальних дисциплін, практичних занять або проєктних робіт, що відповідають їхнім професійним уподобанням та рівню підготовки.

Надзвичайно важливим при формуванні ІОТ є поєднання теоретичної підготовки та практичних навичок. Здобувачі можуть обирати різні формати клінічних практик, лабораторних досліджень або участь у науково-практичних конференціях, що дозволяє розвивати компетенції відповідно до індивідуальних професійних цілей. Такий підхід стимулює внутрішню мотивацію, оскільки вони усвідомлюють особисту відповідальність за освітній процес та практичне значення набутого досвіду для майбутньої професійної діяльності [14, с. 42].

Важливим чинником успішної реалізації ІОТ є активне впровадження сучасних технологій дистанційного й змішаного навчання, що забезпечує інтеграцію онлайн-курсів, електронних освітніх ресурсів та інтерактивних платформ в освітній процес. Це дозволяє здобувачам самостійно регулювати навчальне навантаження, контролювати темпи засвоєння матеріалу й оцінювати власний академічний прогрес. Такий підхід сприяє формуванню навичок саморегуляції та автономного управління навчальною діяльністю, що є важливими компетентностями для майбутніх зубних техніків. Значну роль відіграє використання цифрових освітніх платформ, адаптивних технологій, електронних навчальних ресурсів і систем моніторингу індивідуального прогресу, що

забезпечують гнучкість освітнього процесу та створюють умови для розвитку персональних навчальних стратегій. Відповідно, персоналізація навчання через ІОТ сприяє зміцненню суб'єктної позиції здобувача, формуванню навчальної відповідальності, підвищенню рівня внутрішньої мотивації та опануванню компетентності «навичка навчатися протягом життя» [15, с. 86].

Отже, інтеграція персоналізованої освітньої траєкторії в навчальні плани та програми за спеціальністю 221 Стоматологія (кваліфікація технік зубний) забезпечує гнучкість освітнього процесу та стимулює розвиток академічної мотивації, навчальної самостійності й професійної відповідальності здобувачів. Такий підхід створює умови для формування компетентного та соціально адаптованого фахівця, здатного ефективно виконувати професійні завдання в сучасному стоматологічному середовищі.

У контексті сучасної освіти особливого значення набуває індивідуалізація освітнього процесу, що передбачає врахування особистісного потенціалу здобувача, його когнітивних особливостей, навчальних можливостей і професійних інтересів. ІОТ є основним механізмом реалізації цих принципів, сприяючи підвищенню внутрішньої мотивації, розвитку автономності та ефективному засвоєнню освітніх програм [16, с. 77].

Ефективне впровадження персоналізованого маршруту навчання потребує створення сприятливого педагогічного середовища, яке ґрунтується на сучасних концепціях диференційованого та персоналізованого навчання (табл. 2). Це дозволяє системно поєднувати теоретичну підготовку з практичною діяльністю, забезпечуючи розвиток фахових компетентностей і підготовку здобувачів до виконання високоточних завдань у професійній практиці.

Таблиця 2

Педагогічні умови забезпечення персоналізованого навчання у фаховій передвищій освіті

Педагогічна умова	Зміст / характеристика
Диференційований підхід до навчання	Адаптація освітнього контенту до рівня підготовки, стилю навчання, когнітивних особливостей та темпу засвоєння матеріалу кожного здобувача освіти
Мотиваційне стимулювання	Формування внутрішньої навчальної мотивації через постановку конкретних і досяжних цілей, використання зворотного зв'язку та впровадження рефлексивного оцінювання особистого прогресу
Розвиток навчальної самостійності	Використання проєктної діяльності, дослідницьких завдань і проблемно орієнтованих підходів для формування навичок самоконтролю, саморегуляції та метапізнання
Інтеграція сучасних педагогічних технологій	Застосування змішаного навчання, дистанційних платформ, електронних ресурсів, інтерактивних методів та адаптивних програм для забезпечення гнучкості й доступності освітнього процесу.

Джерело: створено авторами на основі [17]

Ефективність упровадження ІОТ значно залежить від організаційно-методичних рішень, що забезпечують системність та безперервність освітньої діяльності. Зокрема, секційна та кредитно-модульна структури навчання надають здобувачам можливість самостійно обирати оптимальні освітні траєкторії відповідно до індивідуальних професійних уподобань і рівня сформованих компетентностей. Психолого-педагогічне супроводження передбачає регулярні консультації, спостереження за академічними результатами, оцінювання мотиваційної залученості та підтримку в розвитку навичок автономної навчальної діяльності. Крім того, використання інформаційно-аналітичних платформ в освітньому процесі дає змогу оперативно відстежувати прогрес здобувачів, коригувати освітні траєкторії та впроваджувати сучасні педагогічні стратегії. Послідовне планування результатів навчання інтегрує основні професійні компетентності, сприяє формуванню наскрізних умінь і забезпечує системне опанування теоретичних знань та практичних навичок, що створює комплексну

основу для підвищення внутрішньої мотивації й розвитку автономності здобувачів освіти [18, с. 166].

Варто зазначити, що ІОТ є не лише засобом підвищення академічної мотивації та навчальної автономії, а й механізмом розвитку критичного мислення, рефлексивних умінь, професійної мобільності й готовності до безперервного навчання. Персоналізований підхід створює освітнє середовище, орієнтоване на активне засвоєння знань, розвиток метакомпетентностей і самореалізацію здобувачів у професійній діяльності. У цьому контексті ІОТ є стратегічним механізмом модернізації навчання в коледжах, дозволяючи поєднати індивідуальні освітні потреби здобувачів із вимогами сучасного ринку праці [19, с. 402].

Отже, ІОТ є ефективним засобом стимулювання академічної мотивації й розвитку навчальної автономії здобувачів фахових коледжів. Їхня реалізація потребує комплексного поєднання педагогічних умов та організаційно-методичних рішень, що забезпечують персоналізацію освітнього процесу, формування самостійності та набуття професійних компетентностей.

Висновки. У дослідженні здійснено комплексний аналіз навчальної мотивації та динаміки становлення навчальної самостійності здобувачів фахової передвищої освіти. Виявлено, що їхня мотивація має виразну професійну орієнтацію та визначається практичною спрямованістю освітнього процесу, усвідомленням значущості майбутньої фахової діяльності й можливістю застосування здобутих знань у реальних виробничих умовах. Сформованість навчальної автономії є поступовим процесом і потребує системної педагогічної підтримки, зокрема через розвиток навичок планування власної діяльності, контролю результатів навчання та рефлексивного осмислення досягнень.

Теоретичний аналіз провідних чинників академічної мотивації та навчальної самостійності здобувачів коледжів медичного профілю дав змогу окреслити сукупність взаємопов'язаних детермінант, серед яких визначальними є індивідуально-психологічні характеристики майбутніх фахівців, особливості

освітнього середовища, змістово-методичні засади професійної підготовки та ступінь інтеграції сучасних освітніх і цифрових технологій. Установлено, що узгодження навчальних вимог з особистісними потребами й освітніми можливостями здобувачів сприяє посиленню внутрішньої мотивації та формуванню відповідального ставлення до результатів освітньої діяльності.

Визначено практичний потенціал упровадження індивідуальної освітньої траєкторії як ефективного інструменту підвищення академічної мотивації, навчальної самостійності та якості професійної підготовки майбутніх зубних техніків. Індивідуалізація освітнього процесу, варіативність змісту й темпів навчання, поєднання аудиторної, дистанційної та практичної підготовки створюють умови для активізації пізнавальної діяльності здобувачів, розвитку їхньої суб'єктної позиції та формування готовності до безперервного професійного саморозвитку.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з емпіричною перевіркою ефективності різних моделей індивідуальних освітніх траєкторій у фаховій передвищій освіті медичного профілю з урахуванням специфіки практичної підготовки техніків зубних. Окремого наукового опрацювання потребує також вивчення можливостей цифрових та адаптивних освітніх технологій у підтримці навчальної мотивації, розвитку саморегуляції та забезпеченні сталих результатів професійного становлення здобувачів.

Список використаних джерел

1. Монастирська О. В. Індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти. *Розвиток обдарованої особистості: світовий та вітчизняний контексти: матеріали методологічного семінару* (м. Київ, 18–20 листопада 2021 року). м. Київ, 2021. С. 324–328. URL: <https://surl.li/bylraq> (дата звернення: 06.11.2025).

2. Кирилів М., Бекус І., Криницька І. Взаємозв'язки мотивації та академічної успішності серед здобувачів вищої медичної та медсестринської освіти в умовах сучасних викликів. Україна. *Здоров'я нації*. 2024. Вип. 1. С. 127–132. DOI: <https://doi.org/10.32782/2077-6594/2024.1/22>
3. Кремень В. Г., Луговий В. І., Саух П. Ю. Освіта і наука — основа інноваційного людського розвитку: Пропозиції НАПН України до Стратегії людського розвитку. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. Т. 2. № 2. С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-14-3>.
4. Стрельбицька С. М. Індивідуальна освітня траєкторія професійного розвитку здобувачів освіти в умовах магістратури. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2022. Вип. 86. С. 204–209. URL: https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/86/86_2022.pdf#page=204 (дата звернення: 06.11.2025).
5. Литвин В. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів вищої освіти: контент-аналіз поняття, принципи побудови, форми та методи реалізації. *Молодь і ринок*. 2021. Вип. 9. № 195. С. 93–100. URL: <http://mir.dsru.edu.ua/article/view/243899/241852> (дата звернення: 06.11.2025).
6. Сяська І. Формування індивідуальної освітньої траєкторії як необхідного складника освітнього процесу в університеті. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2025. Вип. 3. № 55. С. 205–210. DOI: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2025-3-28>
7. Про освіту: Закону України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20170905#Text> (дата звернення: 06.11.2025).
8. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19/ed20190606#Text> (дата звернення: 06.11.2025).

9. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. Документ 1341-2011-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/ed20111123> (дата звернення: 06.11.2025).

10. Бондар Л. В., Литвинчук Н. Б. Мотивація навчальної діяльності студентів як провідний чинник підготовки майбутніх фахівців. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»*. 2020. № 11. С. 67–71. URL: https://ndeks.ck.ua/uploads/files/NZ_Vyp_11_Psykhology_web.pdf#page=67 (дата звернення: 07.11.2025).

11. Алексеева С. Індивідуальна освітня траєкторія: від побудови – до реалізації. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 17. С. 74–82. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730035> (дата звернення: 06.11.2025).

12. Голубенко С. Суть і особливості проектування індивідуальних освітніх траєкторій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців аграрних спеціальностей. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. 2025. Вип. 20 № 39. URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/797/672> (дата звернення: 06.11.2025).

13. Лисиця Д., Поліщук О., Колесніченко О. Методологічні підходи до підготовки майбутніх лікарів-стоматологів до професійної діяльності. *Physical culture and sport: Scientific perspective*. 2023. № 1. С. 55–60. DOI: <https://doi.org/10.31891/pcs.2023.1.8>

14. Листопад Д. С., Лимар, Л. В. Деякі аспекти тренінгу «Формування комунікативного модулю в стоматологічному середовищі». *Медицина та фармація: освітні дискурси*. 2025. Вип. 2. С. 39–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2025-2-6>

15. Кінаш І. О. Формування комунікативної компетентності майбутніх лікарів на етапі професійної підготовки. *Медична освіта*. 2020. № 3. С. 84–88. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.3.11445>.
16. Коростіянець Т. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: аналіз трактувань понять. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 30. № 4. С. 73–80. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/30_2020/part_4/14.pdf (дата звернення 06.11.2025).
17. Краснопольський В. Е., Пермінова Л. А., Фронченко Ю. О. Розробка індивідуалізованих освітніх траєкторій із використанням ШІ. *Академічні візії*. 2025. Вип. 41. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15163676>
18. Венгер С., Марченко А. Інтелектуальна модель формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача на навчальній платформі. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2024. № 1 (49). С. 160–170. DOI: 10.33099/2311-7249/2024-49-1-160-170
19. Малахов А. А., Хмельна О. А. Діджиталізація закладу освіти як ефективна модель управління якістю надання освітніх послуг. *Грааль науки*. 2021. № 10. С. 396–409. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/16564> (дата звернення: 06.11.2025).